

PRAVNO REGULATIVNE MJERE U FUNKCIJI ZAŠTITE OKOLIŠA U BOSNI I HERCEGOVINI

Fatima Dervić, MA
Internacionalni univerzitet Travnik
Bunar b.b., 72 270 Travnik
Tel: 030 509 682
E-mail: timkanina@gmail.com

Sažetak: Održivi razvoj se povezuje sa kreiranjem i održavanjem društvenog i ekonomskog razvoja. Da bi se realizirao neophodno je obezbijediti sinhroniziranu prostornu i vremensku istinsku interakciju između ekoloških, društvenih i ekonomskih sistema. Svi mi imamo obavezu sačuvati svoje okruženje, te doprinijeti ukupnoj zaštiti i očuvanju biološke raznolikosti kroz nacionalni pravni sistem i u njega ugrađivati normativne vrijednosti koje mogu pripomoći u očuvanju okoliša i održivom razvoju. Ekološka pravna regulativa se primjenjuje zajedno sa sistemom monitoringa, odnosno praćenja onečišćenja i sa sankcijama za nepoštivanje propisa i zakona. Zakonodavna ekološka regulativa se odnosi na: razradu ciljeva koje treba postići na području kvalitete životne sredine, sprječavanje onečišćenja i degradacije okoliša, čuvanje, zaštitu i obnovu prirodnih resursa i sistem globalnog upravljanja zaštitom okoliša. Zakonska regulativa u Bosni i Hercegovini u oblasti zaštite životne sredine obuhvata veći broj zakona i podzakonskih akata. Danas, pravno regulativne mjere obuhvaćaju sve pravne norme u materijalnopravnom, organizacijskom i postupovnom smislu koje se odnose na zaštitu okoliša, racionalno upravljanje okolišem, uspostavljanje prijašnjeg stanja i planiranje svih postupaka i radnji u vezi s okolišem kojima je cilj uravnotežiti prirodne i vještački stvorene elemente okoliša u njihovoj međusobnoj povezanosti te tako spriječiti štetne utjecaje na samu prirodu (odnosno na njezine pojedinačne – žive i nežive – elemente).

Ključne riječi: *održivi razvoj, životna sredina i ekološka pravna regulativa.*

LEGAL REGULATORY ACTION AS A FUNCTION OF ENVIRONMENTAL PROTECTION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract: Sustainable development is associated with the creation and maintaining the social and economical development. In order to realize it is necessary to provide synchronous spatial and time genuine interaction between environmental, social and economic systems. We all have an obligation to preserve their environment, and contribute to the overall protection and conservation of biodiversity through the national legal system and install it normative values that can help the environment and sustainable development. The environmental legal regulations are applied together with a system of monitoring and pollution monitoring and sanctions for non-compliance with laws and regulations. Legislative environmental regulations relating to: development goals to be achieved in the field of environmental quality, spreječavanje pollution and environmental degradation, conservation, protection and restoration of natural resources and protection of the system of global governance okoliša. Zakonska regulations in Bosnia and Herzegovina in the field of environmental protection coverage increasing number of laws and regulations. Today, legal regulatory measures include all legal norms in substantive, organizational and procedural terms relating to environmental protection, rational management of the environment, restoring and planning of all the procedures and actions related to the environment with the aim to balance the

natural and artificially created elements of the environment in their correlation and thus prevent adverse impacts on the very nature (ie her singles - animate and inanimate - elements).

Keywords: *sustainable development, environment and environmental legal regulations.*

UVOD

Kada se govori o životnoj sredini vrlo često se razmatra problem njenog zagađivanja. Pri tome se uvijek povezuje kvaliteta životne sredine i aspekt kvalitete života. Kvaliteta čovjekove sredine predstavlja relativno stabilnu određenost čovjekove sredine koja u sebi uključuje veći broj međusobno povezanih faktora iz oblasti prirodnih i stvaranih resursa, aktivnosti i procesa u sredini, sredstava i mjera za ostvarivanje ekološke politike i uticaja čovjekove sredine na društveni razvoj (Marković, 1996.). Održivi razvoj se povezuje sa kreiranjem i održavanjem društvenog i ekonomskog razvoja. Da bi se realizirao neophodno je obezbijediti sinhroniziranu prostornu i vremensku istinsku interakciju između ekoloških, društvenih i ekonomskih sistema. Svaka od ovih akcija ima svoje specifičnosti i zahtijeva određene resurse. Održivi razvoj se obično objašnjava kao proces promjena u kojem su iskorištavanje resursa, smjer ulaganja, orijentacija tehničkog razvoja i institucionalne promjene (promjene u političkom, obrazovnom, pravom, finansijskom sistemu) u međusobnom skladu i omogućavaju ispunjavanje potreba i očekivanja sadašnjih i budućih naraštaja (Svjetska komisija za okoliš i razvoj, Izvještaj Brundtland, "Naša zajednička budućnost", 1987. godine).

1. EKOLOŠKE MJERE I INSTRUMENTI UPRAVLJANJA

Nakon II Svjetskog rata ekspanzija privrednog razvoja odrazila se i na kvalitetu okruženja pa su industrijski razvijene zemlje počele razmišljati o neophodnosti zaštite prije svega prirode, odnosno životne sredine od prijetnje ekološke katastrofe. Ta razmišljanja su projicirana kroz instrumente (mehanizme, sredstva, metodologije itd.) i ekološke mjere. Danas postoji više instrumenata koji se koriste ili mogu da se koriste radi ostvarivanja određenih ciljeva u vezi sa životnim okruženjem. U zavisnosti od problematike životne sredine primjenjuju se modeli ekoloških mjera i instrumenata upravljanja u zaštiti životne sredine. Uz uvažavanje svih kompleksnosti problematike životne sredine može se govoriti o instrumentima upravljanja u zaštiti životne sredine kao što su instrumenti planiranja, ekonomski instrumenti, pravni instrumenti, procjena uticaja na životno okruženje, instrumenti monitoringa i evaluacije i instrumenti upravljanja koji su najvećim dijelom imanentni privrednim organizacijama. Radi zaštite okruženja, države su razvile u pravilu tri vrste ekoloških mjera i instrumenata. To su:

- Pravno regulativne mjere (zakonska regulativa);
- Ekonomsko – finansijske mjere (tržišna regulativa) i
- Samoregulacija.

Pravno regulativne mjere

Svi oni koji žele sačuvati svoje okruženje, te doprinijeti ukupnoj zaštiti i očuvanju biološke raznolikosti imaju obvezu razvijati „svoj“ pravni sistem i u njega ugrađivati one normativne vrijednosti koje mogu pripomoći u očuvanju okoliša i održivom razvoju. U okviru nacionalnog, ali i međunarodnog prava u ekologiji, u posljednjih dvadeset godina razvijala se sistemska izgradnja pravnog režima zaštite okoliša u skladu s novim spoznajama i potrebama.

Tako je u BiH učinjen značajan iskorak u pravnom normiranju područja zaštite i očuvanja životne sredine. S obzirom na to da je jedna od obaveza BiH za pristupanje EU usklađivanje zakonodavstva iz područja zaštite životne sredine sa zakonodavstvom EU, sprovedene zakonske promjene dijelom su uzrokovane tim procesom, a za očekivati je da će se nacionalna i europska zakonska rješenja nastaviti razvijati i usavršavati. Pravno regulativne mjere, odnosno zakonske regulative u upravljanju u oblasti životnog okruženja, potrebno je posmatrati kao institucionalne mjere, kao što su zakoni i službeni standardi koje imaju za cilj da obezbijede i garantiraju onečišćenje okruženja. Na taj način se procesi i proizvodi usmjeravaju da egzistiraju u duhu ekoloških standarda. Pravni instrumenti se najčešće kao sinonim državnih, vještački suprotstavljaju ekonomskim instrumentima kao instrumentima tržišta. Međutim, suprotstavljane pravnih instrumenata ekonomskim instrumentima je nezamislivo obzirom da i tržišni ambijent za funkcioniranje čisto ekonomskih instrumenata podrazumijeva odgovarajuću pravnu regulativu. Ekološka pravna regulativa se primjenjuje zajedno sa sistemom monitoringa, odnosno praćenja onečišćenja kao i sa sankcijama za nepoštivanje propisa i zakona. Postupak monitoringa uključuje i postupak medijacije prije nego se utvrdi tačan obim zakonske regulative. Odgovornost za svoje ponašanje podrazumijeva svjesnost o posljedicama koje mogu proisteći iz aktivnosti onečišćavanja. Svrha ekološkog zakonodavstva je naknada štete koja se pretrpi onečišćenjem i ujedno upozorenje mogućim onečišćivačima da budu savjesni prilikom proizvodnje i potrošnje proizvoda ili pružanja usluga. Cilj ekološkog zakonodavstva, je u tome da ono predstavlja vanjski trošak za onečišćivača. Implementacijom ekološkog zakonodavstva šteta koju su proizveli onečišćivači postaje stvarni trošak (onečišćivača) koja se mora nadoknaditi što će onečišćivač trebati imati na umu prilikom onečišćavanja svojim proizvodnim aktivnostima. Zakonodavna ekološka regulativa se odnosi na:

- Razradu ciljeva koje treba postići na području kvalitete životne sredine;
- Spreječavanje onečišćenja i degradacije okoliša;
- Čuvanje, zaštita i obnova prirodnih resursa;
- Sistem globalnog upravljanja zaštitom okoliša.

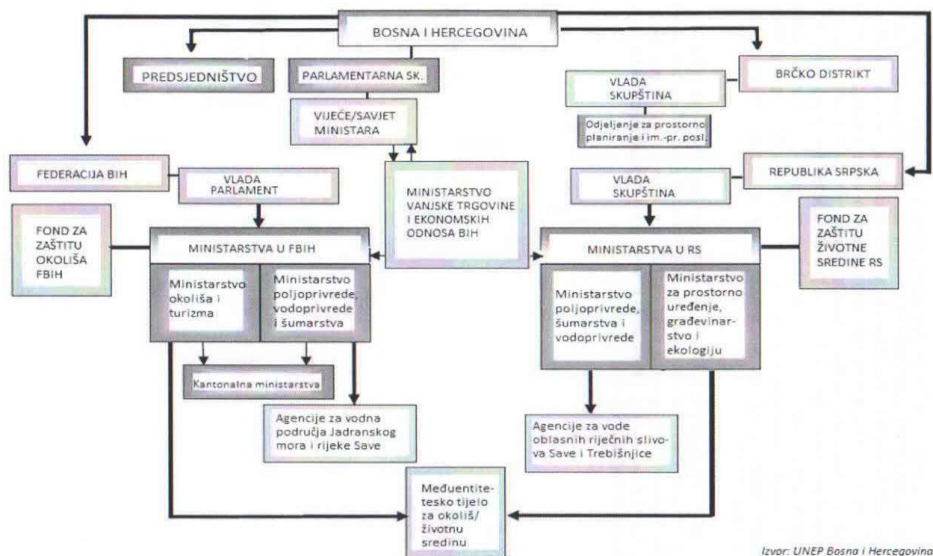
Temeljna svrha pravne regulative zaštite životnog okoliša je uređenje upotrebe određenih dijelova okoliša, misli se na vazduh, vodu, zemljište itd. i s pomoću pravnih propisa utvrditi način obavljanja pojedinih djelatnosti sa projekcijom da se zaštititi okoliš danas za sutra (Črnjar, 2002.). Prema normativnom (formalnopravnom) shvatanju, jedinstveni pravni sistem tvori ukupnost pojedinih grana prava. Pravo ekologije je jedno od novih pravnih područja (grana) za koje se još traži odgovarajuće mjesto u okviru postojećeg pravnog poretka. Zbog njegove sadržajne raznolikosti, pravo ekologije nije moguće svrstati ni u jednu od postojećih i tradicionalnih pravnih disciplina – ustavno pravo, upravno pravo, građansko pravo, krivično pravo, finansijsko pravo – iako se u mnogima nalaze elementi prava ekologije. Danas se ipak problemi u ekologiji većinom reguliraju normama upravnog prava. Stoga pojedini autori „pravo ekologije“ svrstavaju u dio tzv. posebnog upravnog prava. Problemi zaštite okoliša ili životne sredine ne poznaju nacionalne granice, pa je stoga zaštita okoliša postala predmetom i međunarodnog prava, posebno prava UN-a i EU. Broj normi međunarodnog prava u području zaštite životne sredine neprekidno se povećava. Sa aspekta karaktera pravno regulativnih mjera, sve pravne instrumente i mehanizme upravljanja u zaštiti životne sredine možemo podijeliti na: pravne instrumente koji imaju karakter unutarnjeg ili u praksi prepoznatljivijeg „nacionalnog“ prava i pravne instrumente koji imaju karakter međunarodnog prava. Oba izvora prava definiraju određena pravila ponašanja subjekata procesa upravljanja zaštitom životne sredine. U pogledu zaštite životne sredine pravne instrumente uglavnom karakteriziraju određena ograničenja i zabrane kao što su ograničenja u pogledu lova i ribolova, sakupljanja određenih biljnih vrsta, korištenja zemljišnih površina, zaštite određenih

područja, emisije zagađujućih supstanci, uvoza i izvoza itd. Unutarnjim izvorima prava se vrši podjela nadležnosti i ovlasti, odnosno obaveza koje su utvrđene privrednim i drugim subjektima. U domenu definiranja ekološke regulative ulazi veliki broj zakona i propisa koji se odnose na očuvanje, zaštitu ili obnovu i unaprjeđenje životne sredine, kontrolu eksploatacije prirodnih resursa, zaštitu ekosistema, održivi razvoj, upravljanje rizikom, odgovornost za štete u životnoj sredini, procjenu uticaja na životnu sredinu, podsticajne mjere, upravljanje otpadom, zemljištem, obrazovanje, nauka itd. Međunarodnopravnim instrumentima se definiraju pravila ponašanja subjekata međunarodnog prava u ostvarivanju definiranih ciljeva. Osnovni instrumenti upravljanja zaštitom životne sredine na globalnom nivou su međunarodni ugovori u oblasti životne sredine. Od 1868. godine kada je zaključen prvi međunarodni multilateralni ugovor koji se na neki način odnosi na životnu sredinu, do danas je zaključeno preko 500 međunarodnih ugovora i drugih aranžmana koji su u okvirima zaštite životne sredine. Obzirom da je od toga preko 300 međunarodnih ugovora regionalnog karaktera, to ukazuje na preplitanje regionalnih i globalnih aktivnosti u oblasti životne sredine (Todić, 2008.).

2. PRAVNO REGULATIVNE MJERE – INSTITUCIONALNI OKVIR

Zakonska regulativa u BiH u oblasti zaštite životne sredine obuhvata veći broj zakona i podzakonskih akata. Primijenjena metodologija klasifikacije je ona koja egzistira u okviru ministarstava u čijoj nadležnosti je zaštita životne sredine.

Opća shema upravljanja životnom sredinom u BiH je ilustrirana slikom 1.

Slika 1. Opća shema upravljanja životnom sredinom u Bosni i Hercegovini

2.1. Institucije na državnom nivou

Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO BiH) su dodijeljene određene nadležnosti nad zaštitom okoliša na osnovu Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH (Sl. glasnik BiH br.5/03). Jedan od osam sektora u sklopu Ministarstva je Sektor za prirodne resurse, energetiku i zaštitu okoliša, koji se sastoji od šest odsjeka: Odsjek za vodne resurse, Odsjek za turizam, Odsjek za primarnu energiju i politiku, Odsjek za

sekundarnu energiju i projekte, Odsjek za zaštitu okoliša i Odsjek za implementaciju projekata.

Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja je nadležna za koordinaciju i kontakte u vezi s pitanjima koja se odnose na zaštitu bilja, kao i odredbe koje proizilaze iz Međunarodne konvencije o zaštiti bilja (Sl.glasnik BiH br. 8/03), koju je BiH ratificirala 2003. godine, ali i domaćeg zakonodavstva. Uprava se sastoji iz tri odjeljenja: Odjeljenje za zaštitu zdravlja bilja, Odjeljenje za fitofarmaceutska sredstva i mineralna đubriva, kao i Odjeljenje za sjeme i sadni materijal poljoprivrednog bilja i zaštitu sorti.

Ured za veterinarstvo BiH (UZV BiH) je pod direktnom nadležnošću Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Ured ima pet odjeljenja: Odjeljenje za zdravlje i dobrobit životinja, Odjeljenje za sigurnost hrane i uvjete u objektima, Odjeljenje granične veterinarske inspekcije, Odjeljenje veterinarske inspekcije i Agenciju za obilježavanje životinja. Ured za veterinarstvo BiH oblast životne sredine djelimično regulira veterinarskom preventivom na osnovu Zakona o veterinarstvu BiH („Sl. glasnik BiH“ br. 34/02).

Agencija za statistiku BiH (BHAS) je organ nadležan za obradu, distribuciju i utvrđivanje statističkih podataka BiH (Zakon o statistici BiH, „Sl. glasnik BiH“ br. 26/04), vrši međunarodno predstavljanje i izvršava međunarodne obaveze BiH kada je u pitanju statistika, utvrđuje statističke standarde za realizaciju Programa statističkih istraživanja gdje uzima u obzir statističke pravne akte EU, koja je sadržana u *Statistical requirements compendium*, međunarodne preporuke i druge principe, kao i najbolje prakse koje usmjeravaju rad statističkih institucija. Jedan od deset sektora u sklopu Agencije za statistiku BiH je i Sektor za poljoprivredu, okoliš i regionalne statistike, koji se sastoji od dva odsjeka: Odsjek za okoliš, energiju i regionalne statistike i Odsjek za poljoprivredu.

Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (MKT BiH), na osnovu Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Sl.glasnik BiH“ br. 5/03), između ostalog ima slijedeće obaveze:

- Reguliranje zajedničkih i međunarodnih komunikacionih uređaja, međunarodni i međuentitetski promet i infrastruktura;
- Pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa; itd.

Međuentitetsko tijelo za okoliš/životnu sredinu je osnovano 2006. godine i bavi se svim pitanjima zaštite okoliša koja zahtijevaju usklađen pristup oba entiteta, te je nadležan za usklađivanje zakona o okolišu, propisa, standarda i akcionih planova, međunarodnih sporazuma o pitanjima okoliša kao i za njihovu implementaciju.

Ovlašteni organ za provođenje projekata Mehanizma čistog razvoja Kjoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime u Bosni i Hercegovini osnovan je Odlukom Vijeća ministara BiH od 13. decembra 2010. godine („Sl. glasnik BiH“ br. 102/10), čime je riješeno pitanje uspostave ovog Ovlaštenog organa (*eng. Designated National Authority – DNA BiH*) koji je nužan za uključivanje BiH u aktivnosti Mehanizma čistog razvoja (*eng. Clean Development Mechanism – CDM*).

Takođe i slijedeće organizacije se bave pitanjima okoliša:

- *Ministarstvo vanjskih poslova BiH;*
- *Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine.*

2.2. Institucije na nivou entiteta

Institucije za oblast okoliša na nivou entiteta i Distrikta u BiH su:

- *Ministarstvo okoliša i turizma Federacije Bosne i Hercegovine;*
- *Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske;*

- Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH je jedno do dvanaest odjeljenja unutar Vlade Brčko distrikta.

Druge relevantne institucije na entitetskom nivou upravljanja u Bosni Hercegovini su:

- Federalno ministarstvo prostornog uređenja;
- Savjetodavno vijeće za okoliš FBiH;
- Fonadacija za održiv razvoj Vlade FBiH;
- Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede RS sa svojim sektorima;
- Federalno ministarstvo zdravstva;
- Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS;
- Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije;
- Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva RS.

Ostale institucije koje se bave pitanjima okoliša u oba entiteta u sklopu ministarstava ili pod direktnim rukovodstvom entitetskih vlada su:

- Fond za zaštitu životne sredine Republike Srpske koji je osnovan Zakonom o fondu za zaštitu životne sredine („Sl. glasnik RS“ br. 51/02 i 53/07);
- Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine koji je osnovan Zakonom o fondu za zaštitu okoliša („Sl. novine FBiH“ br. 33/03);
- Federalna uprava za inspeksijske poslove sa deset inspektorata;
- Republička uprava za inspeksijske poslove RS-a sa dvanaest inspektorata;
- Agencija za vodno područje Jadranskog mora, osnovana u skladu sa Zakonom o vodama („Sl. novine FBiH“ br. 70/06) i pravni je nasljednik prava i obaveza JP za „Vodno područje slivova Jadranskog mora“;
- Agencija za vodno područje rijeke Save, osnovana Zakonom o vodama („Sl. novine FBiH“ br. 70/06);
- Agencija za vode oblasnog riječnog sliva Save koja je pravni sljedbenik Republičke direkcije za vode koja je osnovana 1993. godine;
- Agencija za vode oblasnog riječnog sliva Trebišnjice;
- Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine;
- Institut za zaštitu zdravlja Republike Srpske;
- Federalni zavod za statistiku;
- Republički zavod za statistiku Republike Srpske;
- Federalni hidrometeorološki zavod;
- Republički hidrometeorološki zavod Banja Luka;
- Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa RS-a.

2.3. Upravljanje okolišom na kantonalnom nivou

U FBiH ne egzistira jedinstven oblik organizacije ili politike za ministarstva koja se bave pitanjem okoliša na kantonalnom nivou.

Spisak kantonalnih ministarstava za okoliš u FBiH prikazan je tabelom 1.

Red./br.	Naziv kantona	Naziv nadležnog ministarstva
1.	Unsko-sanski kanton	Ministarstvo za građevinarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
2.	Posavski kanton	Ministarstvo za transport, komunikacije, turizam i zaštitu okoliša
3.	Tuzlanski kanton	Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoliša

4.	Zeničko-dobojski kanton	Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoliša
5.	Bosansko-podrinjski kanton	Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
6.	Srednjobosanski kanton	Ministarstvo prostornog uređenja, obnove i povratka (obuhvata i okoliš)
7.	Hercegovačko-neretvanski kanton	Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša
8.	Zapadno-hercegovački kanton	Ministarstvo prostornog uređenja, resursa i zaštite okoliša
9.	Sarajevski kanton	Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša
10.	Kanton 10	Ministarstvo graditeljstva, obnove, prostornog uređenja i zaštite okoliša

Tabela 1. Spisak kantonalnih ministarstava za okoliš u FBiH

Republika Srpska obuhvata 63 općine i njihove nadležnosti su regulirane Zakonom o lokalnoj samoupravi („Sl. glasnik RS“ br. 101/04). Prema članu 12 ovog Zakona općine RS imaju nezavisne nadležnosti nad javnim uslugama gdje spada i zaštita okoliša i upravljanje vodama.

3. ZAKONSKI OKVIR

Zakoni o okolišu u BiH su pripremljeni uz podršku programa EU za Pomoć Zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji (eng. Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization – CARDS). Namjera je bila da se kreiraju zakoni u skladu s relevantnim europskim direktivama, koji će biti usklađeni za oba entiteta i Brčko distrikt. To su:

- Okvirni zakon o zaštiti okoliša;
- Zakon o zaštiti zraka;
- Zakon o zaštiti voda;
- Zakon o upravljanju otpadom;
- Zakon o zaštiti prirode;
- Zakon o fondu za okoliš/Zakon o fondu za zaštitu životne sredine.

Ove zakone BiH je usvojila 2003. a Republika Srpska 2002. i Brčko distrikt 2004. godine.

Trenutno na nivou države Bosne i Hercegovine, egzistira 8 zakona o okolišu, 26 na nivou Federacije BiH, 40 na nivou Republike Srpske i 10 na nivou Brčko distrikta.

Može se primijetiti da je zakonodavstvo o okolišu u Bosni i Hercegovini relativno ograničeno i da je sektor okoliša loše reguliran na državnom nivou. Iako je državni zakon o zaštiti okoliša jedan od zahtijeva za europske integracije, još uvijek nije donesen. Ovaj zakon je bio prioritet u Srednjoročnoj razvojnoj strategiji BiH – Strategija za smanjenje siromaštva (PRPS).

Zakonodavstvo koje trenutno egzistira nije vertikalno usklađeno jer postoji mnogo praznina na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou. Takođe, zakonodavstvo o okolišu nije usklađeno ni horizontalno, jer se razlikuje u FBiH i RS-u i svi relevantni zakoni nisu usvojeni u oba entiteta i Brčko distriktu.

3.1. Sekundarna regulativa u oblasti okoliša

Veliki problem zakonodavstva o okolišu BiH je nedostatak određenih podzakonskih akata koji su instalirani u zakonima o okolišu, te je neophodno usvojiti veliki broj sekundarnog zakonodavstva za provođenje propisanih mjera. Vlade i FBiH i RS-a izdaju četiri vrste podzakonskih akata. To su: odluke, uredbe, rješenja i zaključci. Vijeće ministara BiH izdaje

odluke, rješenja i zaključke. Nadležni ministri donose podzakonska akta u formi pravilnika koji dodatno reguliraju zakone u vezi s okolišem.

3.2. Podzakonski akti o okolišu u Federaciji Bosne i Hercegovine

Podzakonski akti predstavljaju posebnu kategoriju općih akata, različitih po nazivu, donosiocima i pravnoj prirodi. To su opći pravni akti niže pravne snage od zakona. Donosi ih nadležni ministar i oni dodatno reguliraju zakone u oblasti okoliša. U Federaciji BiH ekzistiraju podzakonski akti o okolišu a koji dopunjuju: Zakon o zaštiti okoliša, Zakon o zaštiti zraka, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o vodama i Zakon o Fondu za zaštitu okoliša. U Republici Srpskoj postoje podzakonski akti o okolišu a koji dopunjuju Zakon o zaštiti životne sredine, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o vodama, Zakon o Fondu za zaštitu životne sredine, Zakon o šumama RS i Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća.

4. MULTILATERALNI UGOVORI U OBLASTI OKOLIŠA

Poslije raspada Jugoslavije, BiH je postala Ugovorna strana i bila je obavezna preuzeti konvencije kao što su Konvencija o barskim i močvarnim područjima od međunarodnog značaja, posebno staništima vodotokova, Konvencija o dalekosežnom prekograničnom zagađenju zraka, Konvencija o zaštiti ozonskog omotača, Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala, Konvencija o zabrani razvoja, proizvodnje i skladištenja bakteriološkog (biološkog) i toksičnog oružja i njihovom uništenju itd.

ZAKLJUČAK

Sve nabrojane pravno regulativne mjere koje tretiraju oblast okoliša, predstavljaju kvalitetnu pravnu osnovu za pripremanje dokumentacije o zakonskoj i institucionalnoj pozadini upravljanja okolišem na svim nivoima upravljanja u Bosni i Hercegovini. Pravno regulativne mjere danas obuhvaćaju sve pravne norme u materijalnopravnom, organizacijskom i postupovnom smislu koje se odnose na zaštitu okoliša, racionalno upravljanje okolišem, uspostavljanje prijašnjeg stanja i planiranje svih postupaka i radnji u vezi s okolišem kojima je cilj uravnotežiti prirodne i vještački stvorene elemente okoliša u njihovoj međusobnoj povezanosti te tako spriječiti štetne utjecaje na samu prirodu (odnosno na njezine pojedinačne – žive i nežive – elemente). Prema normativnom, formalnopravnom shvatanju, jedinstveni pravni sistem generira ukupnost pojedinih grana prava. Pravo okoliša je jedno od novijih pravnih područja za koje se u Bosni i Hercegovini još traži odgovarajuće mjesto u okviru postojećeg pravnog sistema. Problemi zaštite okoliša ne poznaju nacionalne granice, te je stoga, zaštita okoliša predmet i međunarodnog prava, posebno prava UN-a i EU. Već krajem devedesetih u BiH dolazi do velikog pomaka u unaprjeđenju pravno regulativnih mjera o spoznaji i potrebi kreiranja „prava okoliša“ kao jedne nove grane prava. U stvaranju te nove „grane prava“ ističu se tri bitna zahtjeva. To su:

1. Kreiranje novih normativnih koncepata regulacije okoliša;
2. Stvaranje i razvoj originalnih pravnih postupaka i
3. Davanje legitimacije novim subjektima (akterima) u odgovarajućim pravnim odnosima.

Ostvarenje nabrojanih dimenzija dovelo bi do transparentnosti, potrebne svakoj savremenoj regulaciji okoliša i njegovoj zaštiti i priznavanja prava okoliša kao nove, zasebne grane jedinstvenog pravnog sistema u Bosni i Hercegovini.

LITERATURA

- [1] Črnjar, M. 2002. *Ekonomija i politika zaštite okoliša*, Rijeka, Ekonomski fakultet
- [2] Marković, D.,Ž. 1996. *Socijalna ekologija*, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- [3] Todić, D. 2008. *Ekološki menadžment u uslovima globalizacije*, Beograd, Megatrend univerzitet
- [4] MDG ACHIEVEMENT FUND – *Pregled pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu okoliša u Bosni i Hercegovini*, 2011, UNEP Bosna i Hercegovina
- [5] Izvještaj Brundtland *"Naša zajednička budućnost"*, Svjetska komisija za okoliš i razvoj, 1987.godine